

על מפתן הדלת

אודה ה' בכל לבב,
איתנו אפשר לעבור את הים, בלעדיו אי אפשר לעבור אפילו את מפתן
הדלת.

לפני שהדלת נפתחת...

תודה למערכת המודיע ולעורך הראשי הרב שניידר, על במה מכובדת,
על ליווי מסור והערות מחכימות שהעלו את הסיפור למקום גבוה יותר.
תודה לרב פלר שליווה במסירות את הוצאת הספר לאור, לגב' שיפי
רפפורט שהשקיעה את נשמתה בעיצוב הכריכה ועימוד החומר, עד שהיה
למוצר מוגמר.

תודה להורי היקרים, שלמדוני לפתוח דלתות אוזניים וגם לב.
תודה לגב' לאה פריד, מנהלת "ביתא - בית הסופרת החרדית", על שנה
אחת מאלפת ובלתי נשכחת.

לדמויות היקרות שפתחו לי את הדלת

לשושיות הרבות שעוררו את הערצתי בכל שיחה מחדש, מפאת רגישות
העניין לא אוכל לפרט את שמן. תודה על ששיתפתן אותי במפעל חייכן,
ועזרתן ליצור את הפסיפס המורכב הזה.

לרב גדליה אחד יקר מאד, שעבר במסירות על הפרקים הקשורים לבית
המשפט. העיר והאיר ממקום מהימן.

לא. בן אברהם עובדת סוציאלית ומנחת אמנה מטעם מכון סאמיט,
שלוותה את הסיפור ואותי, מיקדה, העירה, הוסיפה נופך משלה וגלמה
את דמותה המסורה והמכילה של חבצלת.

לעורכת הדין גב' חנה ברדה שקראה את פרקי הדיונים בבית המשפט, העירה והחכימה.

לדר' אסייג מקופ"ח כללית, שהסבירה לי את הרקע ואת התופעות לחוליה של פרידה.

לדודתי הגדולה מרת ה. ד, שפתחה את דלתה במסירות פעם אחר פעם, וכעת פתחה את דלתה עבורי, והוותה השראה לדמותה המסורה של סבתא פ.ש.

לעומדים מאחורי הדלת,

תודה מיוחדת לחברותי הנאמנות, בנות "הועדה המבקרת", שעברו על הפרקים מדי שבוע בשבוע.

לסופרת ח. ברון שעזרה לי לבנות את דמויות העלילה,

לכותבת פ. טוביב (אוצר מילים) שמצאה נקודות תורפה, ליטשה והבריקה,

לסופרת ה. גולדשטיין על ליווי מקצועי ומפרגן.

לח. בריזל שלוותה במסירות ובעין טובה כל פרק ופרק.

לח. בלוי ששייפה כל מילה והאירה אותה מזווית חדשה,

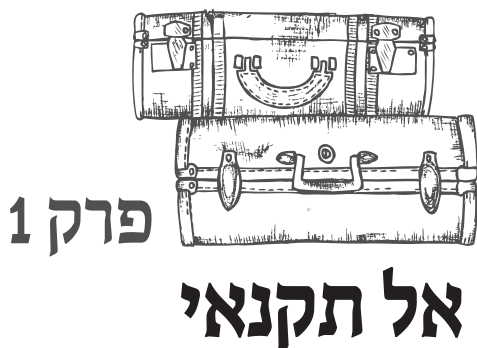
ולכל הפרידות, הרותיות והאיתמרים שזכיתי להכיר, בכל מיני צמתים בחיי. רבות לימדתם והחכמתם אותי.

אחרונות חביבות -

תודה לקוראות "הבית שלנו" האוהדות, שהתיידדו עם הסיפור מההתחלה ולא חסכו ממני משוב חם.

קריאה נעימה ומועילה,

לאה פוטש.

השעון המעורר שצלצל את שעת תשעים ושמונה והבית המעוררב שקידם אותו בקומו מן השינה, סיפרו לגדליה שהפעם הכריעה אותה העייפות, והיא התעוררה ברגע האחרון. הלכה לה במהירות אל זירת עבודתה ונותר הוא כאן עם ילדים שמתחילים בעוד שעה קלה את לימודם ונכון לעכשיו הם עדיין ישנים שנת ישרים. עליו לחפש בגדים לכולם, להכין להם כריכים ולשלוח את הקטנה למטפלת.

מסוחרר צעד אל המטבח. דף ממו משורבט בכתב מהיר ופזור דעת איש את השערותו.

קמתי מאוחר מדי והיום אני חייבת להיות מוקדם בבית הספר. הבנות תעזרנה להתארגן, תכין להן פתקי איחור. מתנצלת.

ינסה להתארגן לבדו הפעם.

חיה'לה ורות בנות השמונה, יודעות לקום מיד, כשאין להן ברירה. הוא חייב את עזרתן והן כבר נוטלות ידיים, עד שרות מסתכלת לימינה ולשמאלה

פוחחת חיה'לה את ארון חדר הילדים ושולפת חולצה לשמוליק, מכנס תואם, גרביים, ונותנת בידו. ילד בן ארבע וחצי יכול להתלבש לבד! היא פוקדת.

שמוליק מושך בכתפיו. "בא, ילד טוב. דבר ראשון ניטול לך ידיים" אומר לו גדליה ברוך. רוחץ את ידיו לסירוגין ולוקח אותו בידיו אל החדר השני. שם מתחיל להלבישו לאט. "זהו, אני יכול להמשיך לבד". אומר שמוליק ואביו חוזר אל חדר הילדים. חיה'לה עומדת עדיין ליד דלתות הארון ומציעה בגדים לרות, שטרם התאוששה משנתה.

"רות, בואי לעזור לי עם הכנת הכריכים", קרא לה. היא משכה בכתפיה. "עוד לא בחרתי לי מה ללבוש, ואיתמר עוד ישן!".

"אני צריך את עזרתך במטבח", אמר לה שוב. "תמרחי כריכים לכולם כמו שאמא מכינה לכם תמיד. אני כבר אטפל באיתמר". רות פנתה אל המטבח. גדליה שמע משם את שקשוק הארונות וקיווה שתפקיד הכנת הכריכים מתאים לרות. בכל הנוגע לתפקידי הבוקר, הוא אינו שותף פעיל בדרך כלל. איתמר שכב מכורבל בשמיכת הצמר, עוצם את עיניו בחוזקה. תנועה קלה ספרה לגדליה שהילד עושה את עצמו ישן. "איתמר, קום!" ציוה עליו. "אני רוצה עוד לישון".

"אמרת לי לקום!" הראש של גדליה כאב. הוא ניגש אליו ומשך את השמיכה. דווקא השתדל לעשות את זה בעדינות. איתמר קפץ בפנים זעופות. "בוא להתלבש" אמר לו גדליה.

"אני כל כך עייף, אופי!" העיף איתמר את השמיכה לקצה השני של החדר. בדרכו הפך בלי כוונה את קערת הנעגל וואסער. גדליה קפץ את שפתיו. "את שמוליק לקחת בידים, ודברת אליו יפה!" אמר איתמר בפנים חמוצות. "רק אותו אתה אוהב!".

גדליה לא ענה. איתמר בן השמונה. שוכח לפעמים שהוא גדול משמוליק בשלש שנים וחצי, ועל כן נדרש ממנו קצת יותר. עדיף לא לומר כלום. לא עכשיו.

הוא היה צמא, טרם שתה משהו חם. בעצם, כל הילדים טרם שתו. איך מספיקה תמיד האמא לארגן הכל? הוא נכנס עם איתמר לחדר השינה וריכך

את קולו. "אתה תתלבש כאן כמו ילד גדול, ואני הולך להכין לך שוקו כמו שאתה אוהב. איזה שוקו מכינה לך אמא תמיד?"

"שלוש כפות סוכר, וכף שוקו, והרבה חלב" אמר איתמר בקול צרוד. "בסדר" אמר גדליה. מאוחר יותר ישאל את זוגתו אם נכונים הדברים, אם כאלה כמויות של סוכר היא נותנת לילד מדי בוקר. עכשיו מאוחר מדי.

המטבח קידם את גדליה כשכל ארונותיו פעורים וכל הממרחים ניצבים פעורי פה על משטח השיש, נוטפי שאריות סביבם. "הכנתי כריכים, לכולם!" אמרה רות בפנים זורחות. גדליה חיפש לעצמו מקום פנוי להכין לו כוס קפה. "כדאי שתסדרי כאן קצת, שאוכל להכין שתיה לכולם", אמר. רות החזירה בשתיקה את הממרחים אל הארונות וגדליה הכין שורה של כוסות. אחרי שרתחו המים שלח את רות לומר לחיה'לה, שתארגן מהר את טובי עם כל מה שצריך למטפלת.

"ותודה שהכנת את הכריכים, עשית את זה מצוין!" אמר לרות כשעמדה כבר במסדרון.

הוא שם לב, שבעיניה עמד מבט בלתי מזוהה. אולי לזה קוראת אשתו "מבט בודק?" היא המשיכה ללכת אל חדר הילדים, לחיה'לה.

גדליה סיים את הכנת השוקו לכולם. פחד להציץ בשעון.

איתמר הגיח בפתח המטבח, סתור פאות אבל לבוש כמו שצריך. "זה שוקו מיוחד שהכנתי במיוחד בשבילך, ילד טוב. עם סוכר בדיוק כמו שהזמנת!" אמר והגיש לו את הכוס הקיצונית מימין. "זה הרבה יותר מתוק ממה שאמא מכינה, אבל טעים!" אמר איתמר ושתה מהר, משקה בדרך את צווארון חולצתו ואת הרצפה מסביב. גדליה החליט שלא לשים לב. מאוחר עכשיו מדי.

שמוליק היה מוכן גם הוא בעזרתה האדיבה של חיה'לה. ילדה גדולה צמחה לו בבית. הוא יחמיא לה מאוחר יותר. גם טובי היתה מונחת בתוך בגד נקי ויפה. "אני אכין לה דייסה" אמרה חיה'לה. "אמא לימדה אותי".

"יופיי" אמר לה גדליה, ומאחורי גבו הוא שוב הרגיש באותו מבט בלתי מפוענח, השוכן בעיניה של רות. היא כן היתה בשטח. שמעה את המלה הבודדת שאמר לבתו. האם רק נראה לו שגם הפעם היא משווה ביניהן?

“אתן שתיכן נהדרות” הוא אמר, והפעם בקול רם. “לא יודע מה הייתי עושה בלי העזרה שלכן הבוקר הזה.

ועכשיו, איתמר תן יד לשמוליק, ולכו ביחד אל החיידר. אל תעברו את הכביש לבד.

את טובי אני כבר אקח למטפלת,

חיה'לה ורות - קחו ילקוטים ולכו לכתה. מאוחר לכן מאד!”.

“אנחנו צריכות פתק איחור” אמרה חיה'לה. רות כבר עמדה בדלת.

הוציא גדליה דף ממו ממגירת ה'כלבו' במטבח, ובמהירות שרבט:

למורה החשובה,

חיה ורות מאחרות בסיבה שאינה באשמתן,

נא לסלוח

האבא - גדליה פש.

ותצאנה הבנות אל מקום לימודן, ויותר גדליה לבדו עם טובי אחת מגררת בהנאה בבית צבעוני שהתמלא במחצית השעה האחרונה במהפכת סדום ועמורה.

גדליה התיישב. יותר משהתישה אותו פיזית השעה האחרונה, הוא היה מותש רגשית.

מאז שהגיעו התאומים אל הבית, אומרת אשתו לא פעם שהיא כמהלכת על קליפות. תמיד הוא מקשיב לה, מנסה להבין ולעזור כמיטב יכולתו.

היום גם הוא הלך על קליפות. לא פעם כמעט מעד והחליק.

...

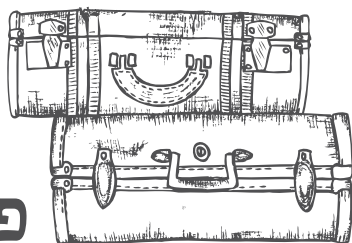
המורה שטיינר מיצמצה בעיניה מול צמד הילדות שעמד במפתן הכיתה. איחור משמעותי מאד. היא חושבת שעליה להתייחס לאיחורים, אם היא רוצה להשליט משמעת בתקופת מילוי המקום הזה.

חיה'לה הושיטה לה דף ממו ורוד.

טרם קראה, שאלה את רות. “ומה איתך?”

“זה ביחד” הצביעה רות על שתיהן.

”מה שמך?” שאלה אותה שטיינר. ”אני... רות כהן”. אמרה.
שטיינר קראה את הפתק. הרימה את עיניה ושאלה את רות.
”רות כהן, אני יכולה לדעת מה את עושה בבית של חיה'לה פש?”
רות הרימה מבט חד שפילח את קרביה של המורה. חיה'לה טיילה
בינתיים אל מקומה.
”אמא שלי לא מרגישה טוב. היא משותקת. אז אני גרה בבית של חיה'לה”.
אומרת רות וקולה יציב. המורה המופתעת אינה יודעת מה לומר, אז היא
שואלת: ”ואיך זה?”
”אנחנו כמו תאומות” אומרת רות. ”הכל אנחנו עושות ביחד. אוכלות
ביחד, שותות ביחד, מטיילות ביחד ומכינות שיעורים ביחד, וגם רבות ביחד”.
”נחמד לכן!” אומרת המורה ומחייכת חיוך רחב מדי.
רות כבר ניצבת על מקומה. הכיתה כולה מקשיבה לשתיקתה וקולה
שוב אינו יציב כאשר היא אומרת:
”אל תקנאי בי, המורה”.

פרק 2 לפני ארבע שנים

רק אבא היה בבית כשחזרה אליו רות. היא הייתה עייפה, ורעבה, וצמאה, וחיפשה את אמא בכל החדרים כדי לספר לה שהיום מירוש העליבה אותה ואמרה שיש לה כינים.

אמא הטובה. כשרות חושבת עליה היא רוצה לבכות. כל כך אוהבת אותה, אבל עכשיו היא מגלה ששוב הייתה צריכה ללכת לבית חולים. זה בגלל משהו שהסתבך לה ברגליים - אמר לה אבא. היא לא יודעת מה יכול להיות מסובך ברגליים שכל היום נחות, אבל היא ידעה שאם תשאל את אבא הוא לא יענה לה. רק ישתוק לו ויחשוב מחשבות עצובות.

הנה, לפחות אבא נמצא בבית. מנסה לפנות קצת מקום בשולחן המטבח כדי שיאכלו ביחד את מנות הפלאפל שקנה להם. כמו אתמול, וכמו שלשום, וכנראה גם כמו מחר.

היא בכלל לא אוהבת פיתה פלאפל. בפעם האחרונה שהייתה להם

ארוחה משותפת בגן, נידבה רות את כל הפלאפלים שלה למירוש, ובתמורה הבטיחה לה מירוש שמהיום היא תהיה חברה רק שלה.

יש ילדות שבשבילן פיתה פלאפל זה ארוחה של חג. אבל רות נוגסת בפלאפל ומרגישה שהיא רוצה להקיא. הייתה מעדיפה לאכול לחם עם לבן אפילו. אבל אסור לה להקיא ליד אבא. הוא יצטער נורא.

גם ככה יש לו צער מאד גדול מהרגליים של אמא שהסתככו, ומזה שהיא לא יכול להיות איתה עכשיו כי הוא רוצה לקבל את הילדים שלו ששבים הביתה מהגן. הוא לא רוצה לשלוח אותם לשכנים. אבא הטוב, לא אוהב לבקש טובות מאנשים - כך הוא אמר לה פעם. מעדיף להסתדר בעצמו, והוא גם יודע להסתדר בעצמו.

עובדה שקנה לה היום פיתה פלאפל.

אולי היום אחרי הצהריים היא תכין לו מכתב תודה. היא תקשט דף גדול עם הרבה פרחים ולבבות ותצייר לו - כי היא עוד לא יודעת לכתוב, כמה שהוא אבא טוב, וכמה הוא הכי נפלא מכל האבאים בעולם שהוא קונה לה בכל יום אוכל קנוי. לא, היא לא תגיד לו שנמאס לה.

עוד מעט יחזור איתמר. היא תדאג שהוא לא יבכה כדי שאבא לא יהיה עצוב יותר. אם היא תצליח לטפס על הכסא ולהגיע אל הברז, היא אפילו תמלא לו כוס נקייה במים טעימים ותתן לו לשותות. כי לפעמים הוא חוזר מהחיידר קצת עצבני, וכשרואה שאמא לא בבית הוא מתחיל לבעוט ולהעיף דברים עד שלאבא כואב הראש והוא שולח אותם החוצה, לחצר.

אולי בערב ייסע אבא לבקר את אמא. היא תרשה לבייביסיטר להכנס אל הבית אפילו שהיא לא כל כך אוהבת אותה והכי כיף לה להיות עם אבא'לה. בטח גם עם אמא אפילו שהיא לא מצליחה ללכת.

אחרי שהיא גומרת חצי ממנת הפלאפל ואת החצי השני מסתירה עמוק בתוך הבלגן של השיש, שאבא לא יראה שלא גמרה את המנה ויצטער, היא הלכה קצת לשחק עם יפה'לה מהדלת ממול.

כשחזרה הביתה היה כבר חושך בחוץ. הסלון היה מבולגן, כמו תמיד. איתמר לא היה בבית, שוטט למטה, כנראה.

ליד השולחן המבולגן בסלון ישבו שתי נשים עם כובעים מוזרים ודברו עם אבא. הפנים של אבא היו אדומות. הוא היה נראה עייף. מאד מאד עייף. יכול להיות שבסוף הוא לא ייסע בערב לבקר את אמא? ואולי - הכי טוב - אמא בכלל חוזרת ללילה?

אבל מה עושות כאן שתי הנשים הזרות האלה?

הן דברו עם אבא בקול שקט. אחר כך קרא לה אבא אל הסלון וביקש ממנה שתלך לחפש את איתמר, כי הוא רוצה להגיד לשניהם משהו חשוב. היא מצאה אותו למטה עם שער פרוע. רוכב על האופניים סביב הכיכר שוב ושוב ושוב.

לקח לה זמן לשכנע אותו לעלות הביתה. "יש נשים מצחיקות בבית, אתה חייב לבוא לראות אותן" אמרה לו. לא שחשבה שהנשים האלה מצחיקות, אבל היא רצתה שיבוא מהר, לפני שאבא ידאג. והיא לא ידעה איך לשכנע אותו. איתמר נסע במהירות והגיע עוד לפני אל הבית.

"שתית משהו אחרי החיידר? אכלת משהו?" שאלה אותו רות כמו אמא קטנה. איתמר הסתובב אליה וצעק: "מה מעניין אותך, את לא אמ'שלי!" אז רות לא אמרה יותר כלום.

איתמר פתח את הדלת בסערה עד שכל הבית רעד. הנשים שישבו בסלון הרימו את העיניים שלהן מכל מיני דפים שהיו על השולחן והן הסתכלו בתוכם. "תשתו משהו" אמר להם אבא, "ואחר כך בואו לשבת. אנחנו רוצים לומר לכם משהו חשוב".

רות בלעה בקושי גדול את חצי כוס המים. היא פחדה ממה שאבא הולך להגיד לה.

איתמר שתה מהר ורץ אל הסלון.

אשה אחת עם כובע ורוד על הראש הסתכלה עליהם במבט בודק. לרות היה נראה שהיא שמה לב לידיים שגירדו את הראש מדי פעם, ולחולצה שהייתה קצת מוכתמת עוד מהפלאפל של אתמול. דווקא היא נסתה לשפשף אותה עם סקוטש ברייט וקצת סבון כלים, וחלק מהכתם ירד. אבל השאר נשאר והחולצה התקמטה עוד יותר.

הציציות של איתמר היו בחוץ והאבק של הכיפה צבע אותה באפור בהיר, כמו לכל הילדים השובבים בשכונה. בעצם - אולי הוא נראה קצת יותר שובב מכולם. אולי הוא נראה כמו ילד שלא התרחץ הרבה זמן וגם שכח להחליף בגדים. אז מה? למה היא כל כך מסתכלת עליו?
"מה שלומכם?" שאלה האשה עם הכובע הורוד.

"ברוך השם, מצוין!" ענתה רות מיד בנימוס ואיתמר רק עיקם את הפרצוף והוציא לשון. עד שאבא הסתכל עליו במבט שאומר - זה לא יפה, והוא הכניס את הלשון מיד חזרה.

"יופי, אתם חמודים" אמרה האשה עם הכובע הורוד. זו שישבה לצידה רק ישבה ושתקה ברצינות וכתבה מילים אל תוך דפים. המון המון מילים בכתב מקושקש וכחול.

"טוב לכם בבית?" שאלה זו שמתחת לכובע הורוד שאלה נורא מצחיקה, שרות לא ידעה מה לענות עליה. איתמר מזמן החליט לא להתעסק עם הנשים האלה. רק הזיז את משענת הכסא ימינה ושמאלה. לאשה עם הכובע הורוד נמאס מהשתיקה שלהם. היא הסתכלה בשעון וכבר קצת מיהרה. כנראה היא צריכה ללכת לעוד כמה בתים לדבר שם עם האבאים דברים סודיים ומוזרים כאלה.

"אמא לא מרגישה טוב" אמרה כובע ורוד. "בגלל הרגליים שלה שהסתבכו, היא צריכה לבקר הרבה בבית החולים. גם אבא צריך להיות איתה, כי לא נעים לה להיות לבד. אבל יש לו ילדים חמודים. והוא רוצה לטפל גם בהם."
"זו בעיה" התחילה סוף סוף לדבר האשה השנייה, זו שכל הזמן רק כתבה וכתבה.

הלב של רות הפסיק לדפוק לרגע. מה הם מתכננים לעשות כאן?
"זו בעיה" אמרה גם 'כובע ורוד'. "מפני שילדים חמודים כמוכם צריכים שיטפלו בהם".

"אני מטפלת בעצמי מצוין" אמרה רות וזו שישבה ליד כובע ורוד, רשמה באותיות כחולות לצד השם של רות "בוגרת מכפי גילה".

"יש משפחה נהדרת אחת", אמרה כובע ורוד ולא התייחסה למילים

האחרונות של רות. "יש להם ילדה אחת מקסימה בת גילכם. קוראים לה חיה. ממש בגיל שלך ושל איתמר. תוכלו להיות כמו שלישיה.

יש להם גם קטנצ'יק חמוד שקוראים לו שמוליק. הוא יכול להיות כמו האח שלכם, הקטן.

למשפחה הזו יש אמא שבודאי אוהבת אתכם כבר מעכשיו, אפילו שהיא עוד לא מכירה אתכם. ומוכנה להכין לכם ארוחות נהדרות בכל יום, ולרחוץ אתכם, ולכבס את הבגדים שלכם. יש לה משחקים יפים בבית. אתם תוכלו להיות שמה עד שאמא שלכם תבריא".

רות שתקה והסתכלה על אבא. הפנים שלו היו אדומות לגמרי. למה הוא לא אומר כלום? יכול להיות שגם הוא רוצה שהם ילכו מהבית?
איתמר נתן בעיטה חזקה לשלחן עד שכל הדפים עשו ריקוד באוויר וחלק מהם נפלו.

רות נשכה את השפתיים שלה חזק, חזק. ומצמצה בעיניים שלא תצאנה הדמעות.

אבא הסתכל על איתמר ואמר: "אני אבוא לבקר אתכם, ותפגשו גם את אמא לפחות פעם בשבוע" רות נרגעה קצת. יכול להיות שלא באמת רוצים לזרוק אותם מכאן.

ובלילה, כשאבא לא ראה, ספגה הכרית דמעות של פחד ושל חשש. היא לא רצתה לחשוב, שאולי בזה הלילה היא נפרדת מהכרית שלה, לתמיד.